

Ключевые слова: инклюзивное образование, коммуникативная компетентность, психолого-педагогический тренинг.

Abstract. Krivut M. Formation of communicative competence of future teachers in the process of psychological and pedagogical trainings. In the article the issue of formation of communicative competence of teachers in conditions of competence paradigm of education and development of inclusive education is considered. The plan of formation of communicative competence among students of pedagogical specialties is given.

Key words: inclusive education, communicative competence, psychological and pedagogical training.

Аліна Кушнір

Вінницький державний педагогічний університет

імені М. Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

alinagladka@gmail.com

Науковий керівник – Л.С. Шевченко

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Сучасна педагогічна сфера перебуває на етапі переосмислення усталених традиційних підходів до організації процесу навчання у вищій школі. Наразі вищим навчальним закладам необхідно готувати викладачів-методистів, науковців, новаторів, справжніх професіоналів і майстрів своєї справи. Вдосконалення рівня професійної компетентності викладача є одним із основних напрямів реформування сучасної освіти. У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) головною метою визначено запровадження інновацій, що відповідає виклику глобалізаційних трансформацій, полікультурних тенденцій у світі [2]. Європеїзація мовної освіти, орієнтація на фундаментальні цінності західної культури та зміни в суспільному житті України потребують якісно вищої підготовки і майбутніх учителів філологічних спеціальностей. Використання інновацій у професійній діяльності учителя-філолога вимагає наявності сформованої інноваційної компетентності [7, с. 5]. Суттєвим є не тільки рівень теоретичних знань і практичних навичок з усіх лінгвістичних і літературознавчих дисциплін, що вивчалися впродовж навчання в університеті, а й уміння працювати в інноваційному освітньому середовищі, що і актуалізує необхідність дослідження даної проблеми.

Вивчення нових інформаційних технологій започатковано в дисертаційних дослідженнях, монографіях вітчизняних і зарубіжних вчених. Так, загальні питання використання інноваційних технологій висвітлені в працях таких дослідників, як А. Алексюк, І. Богданова, М. Жалдак, Л. Карташова, М. Кларін, Т. Клейман, Т. Койчева, Н. Макарова, В. Монахов, Н. Петрова, Є. Полат, Н. Салівон, О. Скрібін, Р. Тайлер, С. Христочевський. Психолого-педагогічні проблеми навчальної діяльності на основі інноваційних технологій стали в різні часи предметом наукового пошуку багатьох вчених (В. Беспалько, Г. Васьоніч, Л. Ващенко, С. Гончаренко, В. Журавський, М. Євтух, В. Кремень, О. Леонтьєв, О. Пехота, О. Семенов, О. Трофимов, А. Фоменко, В. Хомич, О. Шапран). Упровадження інноваційних технологій у професійну підготовку майбутнього вчителя-словесника розкрито у наукових роботах Н. Зарічанської, К. Плиско, О. Семенов, Т. Симоненко, Н. Сороко, В. Воробцової та ін.

Аналіз наукових студій вищезгаданих дослідників дозволяє стверджувати, що інновації в дидактиці співвідносяться не тільки з часовими, скільки з якісними змінами. З цього приводу М. Кларін слушно зауважує: «Поняття “інновації” належать не просто до створення чи розповсюдження нового, але й до таких змін, які носять суттєвий характер, супроводжуються змінами в способах діяльності й стилі мислення» [3, с. 3]. Інноваційне навчання дослідниками трактується «як процес і результат навчальної та освітньої діяльності, що стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі» [1, с. 4]. Його специфіка полягає у відкритості, здатності до передбачення результатів, налаштованість на конструктивні дії в різних ситуаціях.

Головним завданням при вирішенні проблеми підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі є організація спеціальних педагогічних умов та проектування програмно-методичного забезпечення даного процесу в педагогічній системі вищої професійної освіти. У контексті нашого дослідження педагогічні умови – це спеціально створене педагогічне середовище, що сприяє підготовці майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі й сукупність засобів, об'єктивних можливостей навчально-виховного процесу, які забезпечують досягнення мети. Організаційно-методичними умовами професійної підготовки майбутнього вчителя на філологічному факультеті вищого навчального закладу є: формування змісту професійної підготовки; управління якістю професійної підготовки відповідно до визначених принципів і функцій управління нелінійними системами; європейська трансферно-накопичувальна система організації навчального процесу [6, с. 81].

В останні роки до переліку професійних педагогічних умов було додано інформаційно-практичні вміння володіння способами та прийомами інноваційної діяльності, що обумовлює: доступ до світових знань і культури країн, мову яких майбутній учитель-філолог буде викладати; передачу знань, напрацьованих людством до кожного користувача єдиного інформаційного простору; необмеженість свободи творчості, що є показником високої професійної кваліфікації викладача-філолога; адаптацію особистості майбутнього філолога до динамічно мінливих умов життя в цілому [4, с. 64]. Потужні електронні ресурси дозволяють інтенсифікувати й урізноманітнити процес навчання завдяки використанню таких програмних засобів як електронні підручники, посібники, енциклопедії, словники, тощо; програми MS Office (Word, Excel, Power Point, Microsoft Publisher), що дають змогу створювати мультимедійні програми, тестові завдання, презентації, а також уможливають організацію самостійної творчої роботи; програма Intel Teach, в рамках якої проводяться тренінги, вебінари, форуми, конкурси, пролонговані у часі on-line конференції, блог-технології; програмно-апаратні комплекси – інтерактивні дошки; Інтернет-ресурси, що забезпечують пошук і перегляд у мережі великого обсягу різнобічної, неформалізованої, структурованої інформації у вигляді текстових, графічних, аудіо та відео файлів або програм з будь-якої галузі людської діяльності. Тому майбутні вчителі-словесники повинні оволодіти знаннями, набути вмінь і навичок, пов'язаних з роботою в глобальних інформаційних мережах. Зокрема потрібно вміти користуватися основними сервісами Інтернету, вести пошук необхідної інформації й аналізувати її. Найбільш популярними є такі інформаційні сервіси: WWW (World Wide Web) – засіб мережевого доступу, гіпермедійна, інтегровальна, глобальна інформаційна система; електронна пошта – засіб обміну повідомленнями, що об'єднує послуги телефону й традиційної пошти; електронні конференції – дають змогу брати участь у дискусіях і здійснювати обмін думками; електронні бібліотеки – зібрання книг, що зберігаються в електронному вигляді. Майбутній учитель-філолог може використовувати освітні ресурси Інтернету в режимі on-line або off-line, Інтернет-джерела [5, с. 276].

Отже, інноваційні технології розширили поле досяжності нових мовних практик. Лише один «клік» дає доступ до іншомовної спільноти і величезної кількості автентичних текстових джерел. З наявністю відповідного програмного забезпечення, програмно-апаратних комплексів та Інтернет-технологій, а також з доступністю синхронної і асинхронної інтеракції з особами і групами з усього світу у викладача відпадає потреба стимулювати «вигадані» види діяльності (рольові ігри, ділові ігри, імітації тощо). Натомість, їхня основна роль полягає в організації реального спілкування. Інноваційні технології приносять в аудиторію учасників комунікації, чи правильніше буде сказати, розширюють навчальну аудиторію до розмірів світу.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>.
3. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта) / М. В. Кларин. – Рига : НПП «Эксперимент», 1995 – 176 с.
4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. Слєпкань. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с.
5. Тітова С. Актуальні проблеми впровадження змісту, форм та методів підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі / Світлана Тітова // Серія: педагогіка. – 2016. – № 1 (16). – С.275-279.
6. Тітова С. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів-філологів до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі / Світлана Тітова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2015. – № 11. – С.80-86.
7. Шяджуване Н. Стратегії інноваційного навчання у вищій школі / Н. Шяджуване, Л. Урбоньєне // Професійна освіта: методологія, теорія та технології: зб. наук. праць. – Київ : Педагогічна думка, 2015. – Вип. 1. – С. 5-15.

Анотація. Кушнір А. Інноваційні технології у підготовці майбутніх учителів філологічних спеціальностей. У статті розкрито значущі аспекти використання інноваційних технологій. Обґрунтовано важливість організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів-філологів до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі.

Ключові слова: інноваційні технології, вчителі філологічних спеціальностей, педагогічні умови.

Аннотация. Кушнір А. Инновационные технологии в подготовке будущих учителей филологических специальностей. В статье раскрыты значимые аспекты использования инновационных технологий. Обоснована важность организационно-педагогических условий подготовки будущих учителей-филологов к профессиональной деятельности в инновационной образовательной среде.

Ключевые слова: инновационные технологии, учителя филологических специальностей, педагогические условия.

Abstract. Kushnir A. Innovative technology in future teachers of philological specialties training. *The article reveals significant aspects of the use of innovative technology. The importance of organizational and pedagogical conditions for the training of future teachers of philology to professional activity in the innovative educational environment is substantiated.*

Keywords: *innovative technology, teachers of philological specialties, pedagogical conditions.*

Сергей Лаптёнок, Светлана Хорева, Галина Морзак

Белорусский национальный технический университет, г. Минск, Республика Беларусь

СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД И СИСТЕМНЫЙ АНАЛИЗ КАК ФАКТОР КОМПЕТЕНТНОСТНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО СПЕЦИАЛИСТА

В «век информатики» математизация получает подлинно широкий размах, обретает принципиально новые черты и особенности, становится необходимым средством теоретизации и интеграции современного научного знания [1]. Опыт развития системных исследований в современной науке показывает, что внедрение в науку системного подхода, создание общей теории систем являются междисциплинарной задачей. В решении этой задачи должны принять участие представители различных областей знания, в той или иной форме осознавшие необходимость совершенствования средств анализа сложноорганизованных объектов действительности. Системный подход представляет собой определенный этап в развитии методов познания, методов исследовательской и конструкторской деятельности, способов описания и объяснения природы анализируемых или искусственно создаваемых объектов. Существенное значение в системном подходе придается выявлению вероятностного характера поведения исследуемых объектов. Системный подход является теоретической и методологической основой системного анализа [2]. Отличительной чертой общей теории систем является ее всеобщность и абстрактность, то, что она математически рассматривает свойства систем, а не их физическую форму. В силу этого важнейшая задача теории систем состоит в установлении количественных соотношений между переменными, описывающими поведение системы. Можно заключить, что система – это совокупность объектов, связанных некоторой формой взаимодействия или взаимозависимости, ориентированная на совокупную цель [3]. Все попытки построения общей теории систем опираются на убеждение, что определенный класс объектов современной науки может быть адекватно исследован лишь на основе реализации системного подхода [4]. Установление в системе устойчивых взаимосвязей элементов различных уровней (как в "горизонтальной" так и в "вертикальной" плоскостях), т.е. установление "закона связей" элементов, есть обнаружение структурности системы как следующий момент конкретизации целого [5]. Рассмотрение различных попыток построения единой организационной теории, или теории систем, обнаруживает их общность, заключающуюся в том, что в основе всех этих концепций лежит принцип системности, системный подход [2,4,6,7].

Математизация современного научного познания самым тесным образом связана с развитием самой математики, расширением ее предмета, возрастанием абстрактного характера ее концепций, теорий, возникновением новых, более совершенных методов исследования. Об этом свидетельствует широкое применение новых и новейших математических средств и методов в современном естествознании и других науках [8]. Наиболее эффективным способом применения математических идей, теорий и методов в конкретных науках является построение математических моделей. Особое значение такие модели приобретают при решении крупных комплексных научно-технических задач и глобальных проблем. Наряду с этим используются и другие методы и способы, начиная с простого счета и измерения и кончая использованием математического стиля мышления. Использование современных информационных технологий позволит произвести анализ и систематизацию этой информации, превратив ее таким образом в точное и общедоступное знание [9].

Методология системного подхода и реализующая его методика системного анализа являются неотъемлемой частью исследовательского процесса в любой области знания. Следовательно, уровень квалификация современного специалиста с высшим образованием любого профиля не может считаться достаточным, если программа его подготовки не содержала, по меньшей мере, основ системного подхода и системного анализа. Это касается не только «профильных» специальностей – технических, физико-математических, естественно-научных, экономических – но и специальностей, связанных с юриспруденцией, историей и археологией, искусством, медициной и т.п. В условиях интенсивного развития средств вычислительной техники и информационных технологий практически каждый человек является достаточно квалифицированным пользователем различного рода средств и устройств. Освоение этих средств, устройств и технологий на более высоком уровне – необходимое условие подготовки специалистов высокой квалификации, которые должны иметь навыки применения системного подхода и системного анализа, средств создания и обработки баз данных и простейших геоинформационных систем, а при необходимости – и элементарные навыки программирования для решения несложных рутинных задач в повседневной работе [10,11,12]. Это позволит значительно расширить спектр задач, которые специалист сможет решать без